

Caroli kyrkan 4 (4)

Den 15 juli år 1727 var kyrkan med om en brand som ödelade den stolta kyrka som man med stora kostnader hade byggt och inrett. Gudstjänsten förrättades den första tiden på kyrkogården, där det norra vapenhuset användes som sakristia, sedan man lagt ett provisoriskt tak däröver. Från Brämhult lånade man en liten klocka för att kunna kalla församlingen till gudstjänst. Snabbt nog vidtog man åtgärder för att skydda kyrkan mot vidare förstörelse. Redan i september lade man ett nödtak över skeppen. Följande sommar började man reparera de hål i muren, som uppstått kring fönstren. De lagades med gråsten och kalk av murmästaren Anders Nilsson. Man skyndade sig att sätta fönster i vapenhusens gluggar samt i nedre torngluggen. Man ansåg att tornet i första hand måste repareras och klockor gjutas. För detta ändamål sökte man år 1729 kontakt med en byggmästare vid namn Feil i Göteborg. Denna man gjorde tydligen ett raskt arbete, redan år 1730 omtalas rundlarna på tornet, vilka täcktes med bly. Tornet hade nu fått ett konstfullare utseende än tidigare. De omtalade rundlarna omgavs av urtavlor på var sin sida och upptill avslutades tornet men en öppen lanternin. Urverket hade utförts av Anders Andersson från Göteborg år 1731 och urtavlor har utformats av bildhuggaren Jonas Elfvenberg.

Flera gånger höjdes röster på sockenstämmorna vid 1700-talets slut och 1800-talets början för att kyrkan måtte rappas och taket lagas. Församlingens ekonomi var emellertid nu ganska ansträngd och några mera genomgripande åtgärder beslutades aldrig. Ännu på hösten år 1818 är ingenting gjort och av de åtgärder som då äro nödvändiga, framhåller man bland annat att golvet bör läggas om i gångarna och i koret, att kyrkan och tornet böra kalkslås och väggarna invändigt avdammats och vitmenas. Taket hade länge varit förfallet. Då medel saknades för ett nytt tak, helst av koppar, beslöt man starta en insamling för ändamålet. Tre år senare hade 1753 rdr insamlats, men då var också taket på den övre delen så bristfälligt att varje regnskur kom vatten att flöda in i kyrkan. Man beslöt nu taga upp ett lån för att kunna förse kyrkan med ett nytt koppartak. Ett sådant lades på sommaren 1822. Den 20 december samma år härjades emellertid kyrkan än en gång av en eldsvåda, som ödelade allt vad man under de gångna, närmare 100 åren hade åstadkommit till kyrkans istandsättande och förskönande.

Tornhuv, tak och målade valv samt all dyrbar och ståtlig inredning blevo lågornas rov. Endast sakristian, som skyddades av sitt stenvall, undgick att förstöras, men dess tak brann av. Vid återuppbyggandet fick församlingen emellertid denna gång god hjälp av den brandförsäkringen på 30 774 rdr, som man tagit år 1811. Reparationen kunde alltså påbörjas omedelbart. Ritningen till istandsättningsarbetena stadfästes av Kungl. Maj:t den 15/4 1823 sedan överintendentsämbetet godkänt den under motiveringen att den överensstämde "med det kvarvarande av stommen av den avbrunna kyrkan". En anhållan från församlingen att få upptaga kollekt i rikets kyrkor för att kunna landshövding och domkapitel, regeringens bifall. På högsta ort ansåg man "att de förbättringar som gjorts syntes överdrivet dyrbara och åsyftade en prakt för vars fyllnad i tillgångarna allmänhetens hjälp skäligen ej kunde begäras". Församlingen, som redan häftade i skuld för koppartäckningen strax före branden, fick alltså ålägga sig sparsamhet. Den kyrka som nu återställdes och inreddes, kom också att präglas av stramare och enklare former än dem, som hade utmärkt 1700-talets rikt utsmyckade tempel.

Den 14 juli 1827 härjades Borås av en ny eldsvåda men kyrkan undgick denna gång att förstöras, tack vare en behjärtad insats av församlingsborna. Särskilt utmärkte sig drängen Andreas Olofsson i Halla Mellangård från Trandared, som stod högst uppe på taket och släckte den uppkomna elden. Till minne av sin bragd fick han på församlingens förslag av Kungl. Maj:t mottaga en silverbägare med inskription "såsom bevis på hans välbehag över hans i olyckans och farans stund ådagalagda oförskräckthet och raskhet." Bägaren befinner sig alltså i släktens ägo å Kyllareds gård i Brämhult.

Det är mycket som vår äldsta byggnad har varit med om och man har återuppbyggt och reparerat den många gånger. Det är en vacker kyrka både in- och utvändigt och är du i närheten av kyrkan gör då ett besök och samtidigt fråga vaktmästaren om att få gå ner under golvet och se dess gravar som finns där under.